

Ti ljudje še dostikrat ne znajo razločevati pšenice od rži! Borzijanci dobivajo svoje žito od kmeta, seveda posredno po kupčijskih hišah in agentih. Zato skrbijo, da si je nakupijo ob pravem času prav po ceni. Pomagati jim mora pri tem zopet sleparstvo in goljufija. Borzijanci lažejo, da imajo žita dovolj, in kolikor ga imajo, ga res tudi skušajo prodati. Njihovi agenti pridno ponujajo zrnje na prodaj. Med žitnimi trgovci nastane mnenje, da je žita v izobilju, in cena začne padati. Sedaj dobijo njih agentje nalogo, povsod pokupiti žito po tej nizki ceni. Borzijanci so kmalu bogato založeni z žitom, kmet pa nima ne žita, ne denarja. Tako izsesavajo borzijanci zdravo kri našega kmeta!

Tako brezvestno ravnanje pa še vrže večje dobičke zaradi tega, ker je na borzah dovoljena takozvana rokovna trgovina ali kupovanje in prodajanje, pri katerem se še blago odda le pozneje ob gotovo določenem roku. Če kdo kupi žito že danes, ne dobi ga naenkrat, ampak še le nekoliko časa pozneje, recimo čez 14 dni ali en mesec. Borzijanec, ki je prodal žito, še ga niti nima. Skrbeti pa mu je sedaj, da je dobi ob določenem času, seveda prav po ceni, sicer ni dobička. Najprej torej raztroši glas, da je žito drago. Vse hoče prodati svoje zrnje. V tem dobijo agentje miglje, da začnejo počasi nakupovati. Ker pa se ponuja dosti žita, mu cena pade hipoma. In sedaj si lahko nakupi borzijanec žita, kolikor hoče. Igra se mu je posrečila, dobiček je njegov. Kaj njemu mar, če trpi zraven tudi kmet?

Borzijanec nosi vedno polne žepe, ker zna slepariti, kmet pa, ker je pošten, ima prazen žep in prazen želodec. Ako priprost človek kakemu bogatinu ukrade nekoliko desetakov, je zaradi tatvine strogo kaznovan. In prav je tako! Toda to je nečuveno, da smejo na borzi olikani ljudje brez vsake kazni izslepariti na milijone denarja. Taki krivci bi se morala ustaviti vsaka vlada, kateri so krščanska načela nedotakljiva in sveta. Vendar takih vlad nimamo! Zakaj ne? Vsaka vlada se sestavi iz večine v državnem zboru. Katoliški možje pa še doslej pri nas na Dunaju nimajo večine. Zato pa je naloga vseh volilcev, da spravijo v državni zbor krščansko misleče može, ki bodo neustrašeno branili kmečke koristi ter se upirali vsaki krivici, akoravno pride tudi od velemogočne borze. —o—

Cerkvene zadeve.

Dva prijateljska spomenika.

(Dopis od Sv. Benedikta v Slov. gor.)

Dva nagrobna spomenika sta bila pred kratkim postavljena na pokopališču Sv. Benedikta, o katerih poročati, se mi zdi vredno in potrebno. To pa zategadelj, ker sta bila oskrbljena iz redke hvaležnosti in ljubezni do onih, katera groba krijeta.

Prvi nagrobni spomenik je pokojnega Dominika Čolnika, bivšega veleposestnika in živinozdravnika. Nemila osoda se je pri Čolniku tako neprijazno pokazala, da je nekdanji »kralj Slov. goric« v ubožtvu nagle smrti umrl. Ker je bil pa vrl buditelj Slovencev o svojem času, ter nad vse gostoljuben, so vložili njegovi prijatelji in znanci, živeči po Slov. goricah in sosebo na Kranjskem (v Ljubljani), dobrovoljne darove, s katerimi se je zamogel spomenik oskrbeti. Ta jasno priča, da neizprosna smrt ljubavi prijateljske ne more vsakokrat zamoriti.

Drug spomenik, prvemu po obliki in velikosti jednak, so oskrbeli mariborski dijaki, posebno gojenci dijaškega semenišča, prezkodaj umrlemu uzornemu di-

jaku Matevžu Estrinu. Na dan Vseh svetnikov je prišlo v našo mirno dolino 13 dijakov iz Maribora, kateri so pri sv. maši, za rajnega sošolca darovani, petje oskrbeli. Dopadla se nam je močno tolika ljubezen do pokojnika temveč od strani dijakov, ker je znak vzajemnosti med učečo se mladino, posebno pa še zaradi tega, ker se le prehitro in rado pozabijo tisti, katerih več ne vidimo.

Oba dva spomenika sta piramidi iz belega pohorskega marmorja, ter nov kinč našega pokopališča. Onim, ki so zanju kaj darovali, pa ljubi Bog obilno povrni to prijateljstvo!

Slavnost v Konjiški vasi.

Leto 1896. si moramo zaznamovati za nagajivo, ker je vreme kljubovalo do pozne jeseni. Tako je mnogo dela zakasnilo, tudi pri nas se nam je tako godilo, in se je naša slavnost na pozno jesen odložila, katero smo obhajali dne 19. novembra, na imendan naše presvetle cesarice. Veleč. g. nadžupnik J. Voh s č. g. vikarjem so se ob 3. uri popoldne pripeljali, nam blagoslovit obnovljeni križ S. L., najstarejšega kmeta v Konjiški vasi, tik okrajne ceste na zapadni strani. Potem so se podali na vshodno stran k novemu križu J. R. in ga blagoslovili, potem prepevaje lavretanske litanije so šli na sredo vasi, kjer je bil postavljen tretji križ od konjiških vaščanov. Podobe na dva slednja križa je omislila neka Prihovljanka.

Tako so nam ta dan blagoslovili g. nadžupnik tri križe in so potem v lepem govoru zahvaljevali sosede, da so prav storili, da so obnovili, oziroma nove križe postavili, in vse, kateri so kaj pripomogli k stavljenju, pa tudi k ovenčanju. Razložili so potem življenje sv. Elizabete, katere sopraznik se ravno ta dan obhaja, koliko je ona pretrpela tako, da jo imenujejo križana usmiljenost. Končno so molili za vse, ki so postavili te križe, ovenčali in olepšali, in potem za vse sosede, in še tudi za tisto dušo, katere truplo bodo najprej nesli k pogrebu mimo tega križa.

Na to so dekleta zapela še lepe pesmi. Omeniti pa tudi moram fantov, ki so postavili lepe mlaje in na največjega obesili slovensko zastavo. Tudi so slavnost pomnožili s tem, da so streljali iz topičev, da se je slišalo na daleč okrog po sosednjih vaseh konjiške nadžupnije.

Gospodarske stvari.

Domača obrtnija.

Zadnjič smo obžalovali, da revni Slovenci toliko denarja potrosijo za malovredno oblačilno blago, ki ga kupujejo po prodajalnicah, v katerih sedijo in se bogatijo po največ naši nasprotniki, katerim se na Slovincih razun njihovega denarja nič ne dožade. Danes hočemo premišljevat, kje in kako bi si zamogli Slovenci poleg poljedeljstva pridobiti kak postranski zaslužek. Pride nam na misel domača obrtnija, ki je davka prosta, nima v sebi nobene nevarnosti gledé gospodarstva in vendar še nekaj krajcarjev zaslužka donaša. V nekaterih slovenskih krajih, največ na Kranjskem, je domača obrtnija že od pamtiveka upeljana. V Ribniški dolini izdelujejo leseno orodje, tako imenovano »suho robo«, katero prodajajo daleč noter v Turčijo, pa tudi po domačih krajih. Ravno tam in v kamniškem okraju znajo lončeno robo izdelovati. Okoli Domžal pletejo kite za slavnike. V Trziču je črevljarstvo v cvetu. Izdelujejo ženske in otroške čevlje prav po ceni in jih prodajajo po sejmovih, posebno na Koroškem. Črevljarski mojstri

sami prav radi kupujejo te črevlje, ker si jih sami za to ceno narediti ne upajo, ter jih potem z dobičkom naprej prodajo. Okoli Rožeka na Koroškem je tudi lončarija udomačena ter se po tem izdelku mnogo poprašuje. Na dveh krajih na Koroškem so pred kratkim ustanovili pletarske šole ter pletejo iz vrbja jerbasa in košare. V Naberjetu na Koroškem so naredili strgarsko šolo. Na Brežini na Primorskem imajo sedaj kamnoseško šolo.

Tako vidimo na več krajih začetke domače obrtnije, pričete deloma od ljudstva samega, deloma s pomočjo dežele. Obogateti se sicer pri domači obrtniji ne dá, ker grejo izdelki le po nizkih cenah v denar, samo ob njej živeti se tudi ne more; pa pri ljudeh, ki so z malim zadovoljni, pride vsaki krajcar prav. Kjer je družina velika in se ljudje, moški in ženske, odraščeni in otroci, ob dolgih zimskih večerih k delu vsedejo, bodo vendar nekaj naredili, in če cela družina ne zasluži več ko en goldinar na večer, je to vendar lepa pomoč za skromne ljudi, ki uživajo po največ krompir in zelje ter so jim zabeljeni žganci že za pobjlšek.

Želeti bi torej bilo, naj bi se domača obrtnija med Slovenci še bolj udomačila in razširila, posebno pri nas na Štajarskem smo v tem oziru še zaostali. Zlasti bi bilo želeti, ko bi se spet udomačilo izdelovanje oblačilnega blaga, sukna in platna. Kakor smo že zadnjič omenili, potrosijo Slovenci vsako leto več milijonov goldinarjev za oblačilno blago, in ves ta denar gre na tuje. Ko bi sami tako blago izdelovali, ostal bi ves ta denar med nami; namesto da ljudje zadnji krajcar v prodajalnico занesejo, ostali bi jim srebrni goldinarji doma v skrinji, ne bilo bi več tako hudo za denar. Mi imamo šolsko družbo sv. Cirila in Metoda, ki je tako silno podpore potrebna, pa ona ne more proevesti, dokler je kmet tako reven, da je podpirati ne more. Rodoljubnih gospodov je malo, dokler jo bodo le ti podpirali, se ni nadejati, da bi ta potrebna družba dosegla tisto moč, ki jo potrebuje za svoje blage svrhe. Naš narod je kmečki narod, in kjer kmet ne pomaga, je težko, kako reč kviško dvigniti; žrtve posameznikov malo izdajo, množica velja. Če hočemo tedaj v narodnem oziru napredovati, treba je pred vsem, da našemu kmetu do boljšega blagostanja pripomoremo. En pomoček v ta namen bi hilo razširjanje domače obrtnije. V Tolminskih in Bolških hribih je dosti vsakovrstnega lesa, in vendar je ljudstvo tako revno, ker ni umnih in izšolanih rok, ki bi iz tega lesa kaj narediti znale. Sploh manjka nam Slovencem podjetnega duha. V Savinjski dolini se prideluje izvrsten hmelj, pa kmet le malo zanj dobi, kajti hmeljevo ceno delajo borze in bogati prekupei, kmet mora hmelj dati za ceno, katero mu radi plačajo, namesto da bi on ceno določil. V tujih pivovarnah izvarjeno pivo pa radi drago plačamo, da se itak že bogati pivovarji z našim denarjem mastijo. Ali bi ne mogli slovenski hmeljarji sami napraviti svoje pivovarne? Tako je še mnogo podjetij, pri katerih Slovenci tujcem tlako delamo. Ali bo vedno tako ostalo?

Sejmovi. Dne 30. novembra v Strassu, Svičini, pri Sv. Andražu v Slov. gor., v Rogatcu, na Bizeljškem in v Celju (tudi za konje). Dne 1. decembra v Radgoni. Dne 2. decembra v Lučanah. Dne 3. decembra v Konjicah, na Bregu pri Ptujju (za svinje) in na Planini. Dne 4. decembra v Šmarjajah, pri Sv. Barbari v Halozah, na Polju in Zelenem travniku.

Dopisi.

Od Sv. Planine nad Trbovljami. (Mnogokaj. — Katol. delavsko društvo.) Od jeze sem molčal.

Po letu sem namreč pasel kravičko in redil, da bi o živinski razstavi v Trbovljah dobil kako darilce. A Bogu bodi potoženo! Zadnjega septembra so toliko lepe živine prignali, da je moja kravička bila med njimi, kakor ena izmed tistih faraonovih sedem suhih. Čez 1000 gl. se je razdelilo, a jaz nisem prejel nobene lepe nove krone. Bogu bodi potoženo! — Dne 8. novembra je bilo v Trbovljah zborovanje podružnice sv. Cirila in Metoda. Po zborovanju se je predstavil volilcem g. dr. Iv. Dečko. Razjasnil je naše razmere v deželni zboru. Sedem milijonov plačujemo v deželni žakelj, a mi Slovenci prijemamo od tega le bore krajcarje za svoje potrebe. Vsi smo pritrdili govorniku, da slovenski poslanci še naprej kažejo zobé proti Gradcu! — Z Javornika vidim v dve dolini, v zagorsko in trboveljsko. V Zagorju na Kranjskem močno cveté socijalistična plevel. Tudi v Trbovljah je začela rasti ta ljulika. A preteklo nedeljo smo tam sejali krščansko-socijalno pšenico t. j. ustanovili smo katoliško delavsko društvo. Prisko je tema domačih delavcev, a tudi nekaj nepoklicanih zagorskih socijalistov, med njimi hujskač Čobal. Kar v začetku so ti čudni gostje priredili šunder, češ, da se izvoli predsednik današnjega zborovanja. Na to jim zasoli krščanski delavec Ivan Jakopič, urednik »Glasnika« v Ljubljani, rekoč, da ima po postavi prvo mesto predsednik pripravjalnega odbora, dokler ni stalni odbor izvoljen. Potem č. g. župnik P. Erjavce razložijo pomen započete družbe. Za njimi spodbuja g. Jakopič delavce, da se oklenejo svojih pastirjev in priporočajo novorojeno dete v varstvo Marije in sv. Jožefa. Potem se razložijo poslušalcem pravila, potrjena od c. kr. deželne vlade, odobrena od knezoškofijstva v Mariboru. Pričelo se je na to zapisovanje udov. A socijalistični agitator Čobal se močno zarepenči in zahteva besede. A to je bilo burno kakor vihar, ki hraste izkoreninja! »Čobal ven! Čobal ven!« — »Šubito, korijolo — hitro, šajtrga!« — »Z mirnim potom naj gredó!« — »Naredite špalir!« Zunaj praga se hujskač razkorantači in preti s krčevito pestjo: »To trboveljsko zborovanje si bom zapomnil!« Verujemo, ker bi bil nekaj manj kostij prinesel nazaj domov, ako ga duhovniki domači ne bi bili branili. Zapisovanje udov se je moralo pritrpati, ker za noč nismo bili pripravljeni in ker se je Ostrčanom in Hrastničanom mudilo na dom in delo. Prihodnjo nedeljo bomo nadaljevali.

Najnižji duh sem med duhovi,
O Bog, Ti delo blagoslovi!

Javorniški oglar.

Iz Slov. goric. (Nova posojilnica.) Dne 8. oktobra je pri Sv. Trojici v Slov. gor. začelo poslovati novo posojilno društvo, osnovano po načelih F. W. Raiffeisena. Ustanavljajoči glavni zbor se je vršil že dne 3. avgusta v gostilnici g. K. Steinbauerja pri Sv. Trojici; zbralo se je precej obilno število najveljavnejših posestnikov od Sv. Antona, Sv. Benedikta in Sv. Trojice. Pravila in sestavo posojilnega društva po Raiffeisenovem sistemu je v nemščini razlagal deželni revisor g. Franc Senn iz Gadca; slovenski pa je isto razkladal č. g. Franc Šegula, župnik pri Sv. Duhu blizu Lučan, poslan od deželnega štajarskega odbora. — Mlado društvo je imelo nekaj nasprotnikov, češ, da stoji pod nadzorstvom nam Slovencem neprijaznega deželnega odbora v Gradcu, kjer so nam Slovencem nepravilni možje. Pa temu ni tako! Res nadzoruje deželni odbor take posojilnice; pa društva po Raiffeisenovem sistemu so tako osnovana, da se tu ne more nikaka politika delati, ki bi mogla pravičnim tirjatvam Slovencev škodovati, ali sploh ne dá se politikovati, temuč le pomagati denarja potrebnemu. Kdor pa ima denarja na razpolaganje, lahko varno istega vloži v posojilnico. — Društveno načelništvo šteje 12 odbornikov; predsednik njim je g. Ferdo Golob, trgovec